

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

Ca. xvi. De crimi[n]e repentundaru[m] q[uo] tenent[ur] iudices & p[re]sides qui aliq[ui]d o[mni]no accipiu[n]t p[ro]pter eas res q[ue] sibi su[n]t ex off[icio] facie[n]de. & de samuele q[ue] docet ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

nus cardinalis rome degēs in excelsis singulariter habitauit excutiens man⁹ siras ab omī munere vt nōdum natus sit: cui⁹ aurū vel argentū in mun⁹ acceperit. Quid referam martinū⁹ qui cōtra morē a legatione pauper rediēs: cū ab epō florētino equū socio necessariū magna cōpulsus instantia accepisset eūde restituit donatori: ex quo eū ab initio dati muneris causam in romana curia ventilandā habuisse cognouit. Qd & plenius sanctus clareuallēsis abbas qui eū perfectius nouerat refert in libro doctrinali⁹ quē ad sanctū Eugeniū de cōtemplatione vel consideratione scribit. Taceo qd venerabilis pater Gaufridus Carnoteñ. legatus aquitanie puincialium munera nō recepit nisi in causa esculēti & poculēti/ & hoc cū summa frugalitate: sed omīa que in exeniorū ratione offerebātur vt stercora cōtemnebat. Testatur sanct⁹ Bernard⁹ clareuallēsis qd piscem quē vulgo sturtionē dicūt a deuoto quodā legationis sue clerico gratis accipere noluit: nec ante acquieuit offerētis iprobitati q̄ ei pro admissio exennio precium numeraret.

Martini cōtinentia.

Gaufridi cōtinentia.

¶ De crimine repetūdarū quo tenētur iudices & presides qui aliquid oīno accipiūt ppter eas res que sibi sunt ex officio faciende/ & de samuele q̄ docet iuge sacrificiū esse debere in domo iudicis que seipsam collatione iustitie/ & honorū operum exhibet templum dei.

Capit. XVI.

Sed crebrescētibus vitiis etiā in clero sunt hodie cōtinentie tāte exempla rarissima: cū tñ de cēsura legum summa cōtinentia magistratib⁹ omībus sit indicta. A deo quidē vt qui ordinariā gesserit potestate: quicquid ex vetere delegationis titulo pfligauerit: cū dispendio pudoris atq; fortune id est honoris atq; dignitatis: de ppriis facultatib⁹ intra puinciā positus inferre cogat. Lege quoq; iulia repetūdarum tenet qui cū aliquā potestate haberet ob iudicādū/ vel nō iudicādū: decernendū vel nō decernendū: aut ob denunciādū testimoniū vel nō denūciādū/ pecuniā acceperit: et in summa quo magis aut min⁹ quid ex officio suo faceret: nec vsu capit qd accipit anteq̄ redeat in potestate eius a quo pfectū est aut heredis. Venditiones quoq; & locationes pluris minoris ve factas lex ista rescindit/ & ea dānati testimoniū publicū dicere/ aut iudices esse/ aut postulare phibētur. Et licet cōnicti extra ordinē hodie puniātur: plerūq; dānātur exilio/ vel etiā durius p ut admiserint. Sed & ab heredibus pena repetit. Inspice verba legis / & quāta indignatiōe crimen hoc persequat attende. Vt

ff. ad. l. iulii. res. pe. l. iij. iij. et. vj. in puinci.

ff. ad. l. iulii. res. pe. l. qd cōtra. vsq; ibi. r. ea. ff. ad. l. iulii. res. pe. l. ea d. ij. r. n. ff. ad. l. iij. rep. lex iulia. §. hodie. f. q. j. in fi. ff. ad. l. iij. rep. l. ij. r. l. eo. l. ij.

Polícraticí de Curialíū nugis.

*L. ad. l. iuli. re-
pe. l. j. vsq; ibi.
itemq;.*

*L. ad. l. iuli. re-
petú. l. iij. vsq;
ibi. et illud.*

*L. ad. l. iuli. re-
pe. l. iubemus
vsq; ibi. vtinā.*

ps. cxvij.

j. Regū. xij.

*Exclamatio
pulchra.*

vnius (inquit) pena metus possit esse multorū ducē q̄ male egit ad provinciam quā nudauerat cū custodia cōpetēti ire p̄cipim⁹: vt nō solū qđ egit nō dicā domesticus / sed manipulari⁹ & minist̄r accepit / verū vt id qđ ip̄e a puincialibus meis rapuit aut sustulit in quadruplū inuitus exsoluat. Itēq; / Oēs cognitores & iudices a pecuniis atq; patrimoniis manus abstineāt: neq; alienū iurgiiū putent suā predā. Etenī puatarū litiū cognitor idēq; mercator statuta legib⁹ cogēf subire iacturā. Et illd. Iubem⁹ quoq; & hortamur vt si quis forte honoratorū decurionū: possessorū / postremo etiā colonorum: a cuiuslibet ordinis iudice fuerit aliq̄ ratione concussus: si quis sciat venalē de iure fuisse sententia; / si quis penam / vel precio remissam: vel vitio cupiditatis ingestā. Si quis postremo quacūq; de causa improbum iudicē; potuerit approbare. His vel administrante eo: vt post amministrationē depositā in publicum p̄deat: deferat crimē / delatū approbet / cū probauerit / & victoriam reportaturus & gloriam. Vtinā; hec vel audiātur a nostris (nam vt seruētur optare vix audeo) quos quotiens diligentius intueor: concussores mihi poti⁹ videor viderē q̄ iudices: ac si ad hoc solū dati sint vt provinciam spolient. Sed & leges ipse & consuetudines quibus nunc viuunt infidie sunt & laquei calūniatiū: verborum tendicule pponuntur: & accupationes syllabarum: vel simplici qui sillabizare nō nouit. Fe ci (inquit) iudicium & iustitiam: non tradas me calūniatib⁹ me. Ac si aperte dicat. Qui iudicium peruertunt & iustitiam deserunt / tradant calūniatori: qui filios adam ante conspectū dei accusat die nocteq;. Legitur in libro regnorū ad vniuersum israel dixisse samuelē. Ecce audiui vocē vestrā iuxta oīa q̄ locuti estis ad me. & constitui super vos regem / & nunc rex graditur ante vos: ego aut̄ senui & incanui. Porro filii mei vobiscum sūt. Ita conuersatus sum coram vobis ab adolescentia mea vsq; ad diē hanc. Ecce presto sum. Loquimini de me coram domino & coram xp̄o eius / vtrum bouē cuiusq; tuleri an asinum: si quem piā; calūniatus sū: si oppressi aliquē: si de manu cuiusq; mun⁹ accepi / & contēnā illud hodie: restituaq; vobis. O pudicū animū. o cōtinentē manū. o iudicē incorruptū: & vocē magnificā admirandā vniuersis & imitandā que de conscientia pura sic loquitur. Loq; mini de me corā dño & xp̄o eius q̄ in celo & in terra iudices iudicāt. Loq; mini inq; si bouē cuiusq; aut asinū tulerim. Vtiq; villas aut predia: aut immēsa pōdera auri / aut argēti / aut preciose supellectilis onera nō extorserat: qui magni reputabat iudicem

bouem oblatum accepisse aut asinum. Si quēpiam calūniat⁹ fu-
isset aut oppressisset aliquē. Neminē iniuste vexauerat q̄ omēs
calūnias excluderat: nec iudicium eius peruertebat caro vel san-
guis: qui nullum vnq̄ oppressit. Si enim in manus eius quisq̄ in-
ciderat: nō eum iudex / sed propria iniquitas opprimebat. Si de
manu cuiusq̄ munus accepi: contēnā illud hodie: restituāq̄ vo-
bis. Quid queso expressius dici poterat? Vt in sūma omnem
auaritie suspitionē tollat nullius muneris cōscientiam se docet
habuisse: paratus contēnere & restituere si quid oīno exigī pos-
set. Malebat enim illd̄ restituere in presenti / q̄ cū vsuris redde-
re in futuro: & contēnere illud. hodie satius iudicabat q̄ in cōspe-
ctu dei & oīm electorum ex ea causa in euū contēptibilis appa-
rere. Sed quid ad hāc contestationē eius: respōdit auditor: audi.
Et dixerūt. Qui⁹ vtīq̄ tot⁹ israel (nā ad oēs sermonē direxerat)
Non es calūniat⁹ nos: neq̄ oppressisti: neq̄ tulisti de manu ali-
cuius quippiā. Si quis p̄consulū p̄fidūve: aut tribun⁹: aut cētū-
rio: decuriove aut omnino aliquis magistratus tale testimoniū
a puincialibus meruit: ad puincia nostrā queso accedat vt no-
stros magistrat⁹ doceat. Nā de vicecomitib⁹ & iustitiis que vt
vulgari nostro vt̄ar recte dicūtur errātes: vel tale audiē / eo qd̄ di-
ligūt munera & sequūtur retributiōes: nec liberāt pauperē a po-
tēte: aduene & pupillo nō iudicant: & causa vidue nō īgreditur
ad eos. Porro nec iudices ecclīastici sequunt̄ samuelē: sed sicut
popul⁹ sic & sacerdos. In cōe cōqueritur sapiētia. Tenētes lege⁹
nescierūt me: principes facti sunt: & ego ignorauī. Qd̄ vt ab hu-
miliorib⁹ liqueat q̄ decani sūt vel archidiaconi: nisi illi vt symō
nost̄ venerabilis doctor in lege dñi dicere p̄sueuerat: in quorū
manibus iniquitates sunt: dextera eorū repleta est muneribus?
Felicissimū regē anglorū & normānorū & acquitanorū adhuc
inuitissimū ducē interroga: quid etiam de suis sentiat quos in-
trudit & dicet (vt opinor) quia non est malum in clero qd̄ isti nō
faciant. Episcoporū tamē nomē & officiū venerabile est si tāta
impleret sollicitudine quanta interdū petiē abitiōe. Et diligerē-
tur vt patres / timerent̄ vt dñi / colerētur vt facti si exactionib⁹
parcerēt: & p̄icerēt ex aio q̄quid prouenit ex calūnia: & omnē
questū minime crederent pietatem. Ceterum sibi reuerentiaz
subtrahūt & amorē dum honores ābiunt: pecunias cupiūt / &
vel suas faciūt: vel alienas calūnias fouēt. Et qd̄ nescio quō no-
tā & penā oēm eradāt / q̄ exactionū & toti⁹ calūniosi quest⁹ sibi
ad minus bessem vendicant. Nam vt solidum assem vsurpant

i. Regū. xij.

Hierem. ij.

Isec. viij.

ps. xxv.

Politratici de Curialiu nugis.

Job. ij.

Uersus Dui-
dij metham.
de inuidia.

Ecci. xij.

Ruce. ij.

sibi/ aut vt multū trientē dūtaxat archidyaconis & aliis officia
lib⁹ ne dicā cū pplo ministris iniquitatis cedūt. Sed nec legati se-
dis apostolice manus suas excutiunt ab omni munere: qui iter-
dum in prouinciis ita debachantur ac si ad ecclesiam flagellan-
dam egressus sit fathan a facie domini. Concutiunt angulos do-
mus/ vt prosternant filios & filias eius qui lāguores & dolores
animarum curauit in cruce. Commouent & conturbant terraz:
vt videantur habere quod sanari oporteat. Hic tamē nō de om-
nibus sermo est: sed de his qui patris voluntate contempta ser-
uiunt sue. Cōstat enim quia in omni officio domus domini: sic
relinquuntur quidam: vt alii assumantur. Vidi ego ipse in oib⁹
his decanos. s. archidyaconos: episcopos & legatos tāta sollicitu-
dine operari in messe domini: vt merito fidei / & virtutis recte
videri posset vineam patris in manu eorum prudenter & vtilitē
collocatā. At alii sic versantur ac si ad thebas in fascino excecā-
das mittatur ab inferis thesiphonevel megera. Nam fere sic ab
aula contra omniū vota fideiū ad ecclesie publica officia acces-
serunt. Apud hos iudicium nihil est nisi publica merces. Atqz
eques in causa qui sedet empta probat. Iustificant impiū p mu-
neribus: exultant in rebus pessimis: letātur cū mala fiunt: vixqz
tenēt lachrymas cū nil lachrymabile cernūt. Siquidem peccata
populi comedunt & vestiuntur eis/ & in eis multipliciter luxur-
riantur. Acceptores personarum & quasi quidā bonorū mallei:
hoc enim didicerunt ab eis a quibus electi sunt. Ait sapientia.
Venatio leonis onager in heremo: sic pasua sunt diuitum pau-
peres. Et sicut abhomiatio est superbo humilitas: sic execratio
diuitis pauper. Diues cōmotus cōfirmabitur ab amicis: hūlis
aut cū ceciderit expellit & a notis. Diuiti decepto mlti recupe-
ratores: locutus est superbe: & iustificauerunt illum. Humil⁹ de-
ceptus est insuper & arguitur: locutus est sensate & nō est ei da-
tus locus. Diues locutus est & oēs tacerūt: & verbū illius vsqz
ad nubes pducent. Pauper locutus est & dicunt. Quis est hic?
Et si offenderit subuertunt illum. Et hec quidē sunt iudicia eo-
rum: quos curia docuit: immo oīm qui iustitie diuitias pferunt:
& nihil potius ducunt q̄ habere diuitias: quo tamen vix aliquid
inutilius est. Nullus istorū exultat cū xpm videt in terris. Nul-
lus eorum est qui velit eū cū hominibus conuersari: nullus q̄ ad
bona opa pximorum decantet gloria in excelsis deo: & in terra
pax hominibus bone voluntatis. Hoc siquidem canticum est fi-
delium prelatorum qui speciosis incedunt pedib⁹: & ex eo bea-

tis ꝓ pacem portant/ & quietē sanctimonie sociam/ sine qua nemo videbit deum. Dicunt & hi cū sapiētia quia bona est substantia cui nō est peccatū in cōscientia: & nequissima paupertas in ore impii. Clamitant in plateis quia beat⁹ vir q̄ inuent⁹ est sine macula: & qui post aurū nō abiit. Ac si aperte dicat. Quisq; in munere magistrat⁹ cuiuslibet aurū querit/ maculā inuenit sine qua nec acquiri nec esse potest apud auidū possessorē. Quis vnq; pecuniā sine sordidatione manū tractauit diutius? Ex ea tamen certe minus manus sordet q̄ animus. Nolo mihi malorū frigescant limina: aut de nare canina sonare. Hic littera videat. Nō pono os meum in celum/ vt de patribus qui orbem iudicāt & a nullo iudicantur in terris aliquid dicam: nisi plenū fide charitate & reuerētia. Dicā tamen quod verum est/ adeo vt ei nemo fidelium audeat refragari: dicam quod ipsi predicant. Dicam inq; quia non potest ciuitas abscondi supra montē posita/ & nequaqlatere possunt notitiā publicā que in cōspectu gentiū fiūt. Si qdē omne animi vitiū tanto conspectius in se crimen habet/ quāto maior qui peccat habetur. Sal quoq; ifaturatū ad nihilū valet vltra nisi vt proiciatur foras/ & conculcetur ab hoibus vtpote vili abiectio que nec ad stercoratiōem agrorū prodest. Sol quoq; orbem illustrat plenius/ quia in eminenti est. Quid multa? Opa singulorū testimoniū phibent de eis. Sic samuel operū testimonio iustificat⁹ est. Sed ne videretur populus ei blandiri/ & quasi ex timore vel fallacia false innocētie & inanis iustitie testimonii perhibere/ populū religione iuramēti ad p̄fessionē veri artādum censuit dicens. Testis est dñs aduersus vos/ & testis xp̄us eius in die hac/ quia non inueneritis in manu mea quippiā. Et dixit pplus. Testis. Ac si fidē deo & regi suo debitam religiose affirmationis obsidem faciant. Qz aut̄ esculentū & poculentum acceperit: de scriptura certum non habeo. Sic enim scriptū est Iudicabat quoq; samuel israel cunctis diebus vite sue/ & ibat ꝓ singulos ānos circuiens bethel & galgala/ & masphat/ & iudicabat israelē in supradictis locis: reuertebaturq; ī ramatha. ibi enī erat domus eius & ibi iudicabat israel. Quid aliud videtur sonare l̄ra/ nisi ꝓ puinciam ex officio circuibat ad expletionē iudicii/ & reuertebatur domū vt de proprio satisfaceret necessitati? Edificauit etiaz ibi altare dño. Recte quidē/ eo ꝓ iurge sacrificiū oporteat eē in domo iudicis: que cultu iustitie & morū honestate & luce bonorū operū sc̄ipaz exhibet tēplū dei vbi amō nō immolatur sanguis hircorū & vitulorū: nec cinis vitule ingnatos

Ecc̄i. xiiij.

Ecc̄i. xxxj.

Matth. v.

Ibidem.

I. Regū. xij.

I. Regū. vij.

Ibidem.

Polícratici de Curialiū nugis.

sanctificat ad emūdationē carnis: sed per pontificē magnū q̄ pe
netrauit celos iesū filiū dei ubiq̄z locorū offerri debet/ cōpositū
ius fasq̄z animi sanctiq̄z recessus mētis/ & in coctū generoso pe
ctus honesto. Veri siquidē adoratores sic adorāt patrē in spū &
x̄itate. An ne credis eū accepisse aliqd̄ nomie sportularū? Hoc
enim p̄textu nō tā iudices q̄ iudiciorū caupones q̄ nequitia suaz
honestā volūt palliare licētia iniquitatē suā colorare nitunt̄ que
rētes. s. aliqua emolimēta negociorū quorū p̄ pte onera portant
Aut si emolimētū eē nō licet/ sit saltē p̄pensatio sūptuū aut dā
natorū. Hi tñ rari sunt. Quis enim erubescit dicere/ qd̄ mihi da
bis vt iustitiā tibi faciam? Nā vt p̄ se ipsa exhibeat frustra ex
pectas. Nonne simile est/ ac si dicatur. Quid mihi vultis dare/
vt me ipsum abnegē: officiū pdā/ & dñm vendam?

C Pecuniam contēnēdā esse pre sapiētia/ qd̄ etiā veterū philo
sophorum probatur exemplis. Caplm. XVII.

M Eguntur plurimi philosophorū/ diuitias nō solū con
tēpisse sed abieciisse: quasi impedimētū sapiētie & vie
tutis. Fecit hoc socrates quē oim̄ philosophorū secte:
quasi prudētie & x̄itatis vnicū fōtem venerant̄. An
tistenes q̄q̄z cū gloriose rethoricā docuisset/ audissetq̄z socratez/
dixisse fertur ad discipulos suos. Abite/ magistrū querite: ego
enim iam repperi. Statiq̄z vēditis que habebat & publice distri
butis: nihil sub plusq̄ palliolū referrauit. Hui⁹ diogenes ille. fa
mosissim⁹ sectator fuit potētior rege alexādō & nature hūane
victor. Cū aut̄ discipulorū antistenes nullū recipet/ & pseueran
tem diogenē remouere nō posset: nouissimē ei minat⁹ est clauā
nisi abiret. Cui ille obieciisse caput fertur: atq̄z dixisse/ nullus tā
durus bacul⁹ erit q̄ me a tuo possit confortio separare. Refert sa
tyrus q̄ virorū illustriū scribit hystorias/ q̄ iste dyogenes pallio
duplici vs⁹ sit p̄pter frig⁹: peram p̄ cellario habuerit: secūq̄z por
tauerit/ & q̄ clauā gerebat ob corpusculi fragilitatem: qua iā se
nex mēbra sustētare solitus erat: & emorathios vulgo sit appel
latus: in p̄ntem horam poscēs a quolibet & accipiēs cibū. Habi
tauit aut̄ in portarū vestibulis: & in porticibus ciuitatū: vsq̄z q̄q̄z
p̄fitens verū & transeuntiū abigens aut notās vitia: que mores
fedabant. Cūq̄z se torqueret in dolio: se domū volubilez habere
iocabat̄/ & se cū tēporib⁹ imutantē. Frigore enī os dolii x̄tebat
in meridiē: estate ad septētrionē: & vbiq̄z se sol inclinauerat/
diogenes simul p̄toriiū x̄tebat̄. Quodā x̄o tēpore cū in vsū potā
di caueū lignū gereret/ vidi t puerū manu concaua bibere: & eli

Socratis laus
Socrates qui
omnis abiecit
amox̄ ph̄ic.

Diogenis laus
de quo. s. li. iij
c. xiiij.

Bestus & com
mendationes
diogenis phi.
De vestitu
diogenis.

Diogenis ha
bitatio.

Diogenes q̄
modo se calefa
ciebat.